

PROSVETNI DELAVEC

GLASILO SINDIKATA PROSVETNIH DELAVCEV SLOVENIJE

Štev. 17

Ljubljana, 24. novembra 1951.

Leto II.

Republiški občni zbori in zvezni kongresi novih društev prosvetnih delavcev

Osnovne organizacije prosvetnih delavcev so že v novembru izvedle občne zbornice. Tem bodo v decembru in januarju sledili Republiški občni zbori za posamezna društva. Društvo predšolskih vzgojiteljev in društvo učiteljev posebnega šolstva bosta imeli Republiški ustanovni občni zbor v decembru, vsa ostala društva (učiteljsko in profesorsko društvo ter društvo predavateljev na strokovnih šolah) pa v januarju med semestralnimi šolskimi počitnicami.

Na seji Glavne uprave sindikata učiteljev in profesorjev Jugoslavije, ki je bila 10. novembra t. l. v Beogradu, so bili določeni tudi datumi za ustanovne zvezne kongrese posameznih društev. Na tej seji, ki so se je udeležili delegati iz vseh ljudskih republik razen Črne gore, je bil določen tudi kraj Kongresa in število delegatov na Kongresu, in sicer tako kot kaže razpredelnica.

Stroške za izvedbo Zveznih ustanovnih kongresov bo trpela Glavna uprava. Zaradi visokih potnih stroškov bo število delegatov na Kongresu razmeroma majhno. Na Kongresu bosta po dva referata, ki bosta zajela vsa problematika novega društva oziroma dotičnega tipa šolstva. Delegati za Zvezne kongrese bodo izvoljeni na Republiških občnih zbora. Sedeži vseh novih društev bodo v Beogradu.

Na seji Glavne uprave so bili formirani tudi iniciativni odbori za pripravo in izvedbo Zveznih ustanovnih kongresov. Ti iniciativni odbori bodo pripravili referate za kongres.

Na tej seji je bil sprejet tudi osnutek Statuta za učiteljsko društvo. Dokončno bodo sprejeli statute za posamezna nova društva njihovi kongresi.

Po sklepu Glavne uprave se bodo nova strokovna društva vključila v ustrezne mednarodne organizacije s progresivnimi cilji. Tudi o tem bodo razpravljali kongresi.

DRUŠTVO	DATUM	KRAJ	TRAJA	ŠTEVILO DELEGATOV						
				skupno	po republikah					
					Srbija	Hrvat.	Slov.	BiH	Mak.	Črna g.
1. Društvo predšol. vzgojit.	v februarju	Ljubljana	1 dan	40	12	12	8	3	3	2
2. Društvo učit. poseb. šol.	v februarju	Sarajevo	1 dan	40	12	10	12	4	1	1
3. Društvo pred. strok. šol	v prvi pol. marca	Zagreb	2 dni	70	20	13	12	12	8	5
4. Profesorsko društvo	v drugi pol. aprila	Beograd	2 dni	100	35	25	17	10	8	5
5. Učiteljsko društvo	v prvi pol. aprila	Beograd	2 dni	150	50	40	20	18	14	8

Kaj in kako delajo naši šolski sveti?

Članek tov. Stanka Tavčarja o šolstvu in novem sistemu v 15.-16. številu »Prosvetnega delavca« od 1. nov. t. l., v katerem med drugim ugotavlja, da smo prosvetni delavci še silno daleč od upravljanja naših »podjetij«, to je od zares družbenega upravljanja našega šolstva, mi je dal spodbudo za ta skromni prispevek. Obravnava mišlim na kratko delo šolskih svetov na področju RLO II. v Ljubljani, zato v tem primeru ne bo govora o raznih oblikah upravljanja našega šolstva po prosvetnih delavcih samih, temveč o eni izmed oblik najširšega družbenega upravljanja šolstva po prizadetih državljanih — starših učencev. Toda tudi v tem primeru bomo lahko videli, da je bojazen o premajhni zrelosti naših ljudi za vprašanja šolstva odveč in da so dani vsi pogoji, da lahko tudi v šolstvu dosežemo v tem pogledu večjo sprostitev, večjo demokratizacijo in odpravo vsakega nepotrebne birokratskega poslovanja.

O nujnosti raznih oblik demokratizacije in družbenega upravljanja našega šolstva smo veliko slišali že na kongresu Sindikata učiteljev in profesorjev julija t. l. v Beogradu in na razširjenem republiškem plenumu septembra t. l. v Ljubljani, naš tisk pa o tem skoraj molči, kakor da mi sami pri tem nismo zainteresirani. Zavedati se moramo, da so odločilni koraki za družbeno upravljanje naše kulture in prosvete že storjeni, saj imamo že skoraj leto dni republiški Svet za prosveto in kulturo, mestne in okrajne Svete za prosveto in kulturo in številne šolske odbore, za katerih delo pa se mi prosvetni delavci sami premalo zanimamo, ne razpravljamo dovolj o njegovih dobrih in slabih straneh.

PODRUŽNIČNIM BLAGAJNIKOM

Na plenumu RO dne 2. septembra t. l. je bilo sklenjeno, da zaključijo podružnice za tekoče leto vse poslovanje s članskimi znamkicami in s članarino do 10. decembra ter pošljejo na RO kvoto članarine in obračun za znamkice do 15. decembra. Na ta način se namreč izognejo nepotrebnemu naknadnemu obračunavanju in zmedbi, ki bi nastala v računskem poslovanju ob razidu sedanjih podružnic, ako bi se morala članarina izterjevati za naprej. Od podružnic, ki bi tega ne storile, bo obračunal RO za vse prelete in še neodračunane članske znamkice preko Narodne banke.

Na to opozarjamo posebno še tiste podružnice, ki so s svojimi obračuni že za nekaj mesecev v zaostanku.

Pri zaključevanju svojega blagajniškega poslovanja naj gledajo podružnice tudi na to, da pravočasno poravnajo vse svoje denarne obveznosti do RO, tako glede odplačil za pošiljke znamkic in sindikalnih tiskovin, kakor tudi za poravnavo zapadlih in neizkoriščenih napotil za letovanje 1951, za kar jim prav te dni dostavljamo terjatve. Le če bo vse to pravočasno urejeno, bo možna točna in hitra likvidacija poslovanja dosedanjih podružnic in RO, s tem pa tudi omogočeno nepretrgano poslovanje novim društvom.

V vseh ter organih so v precejšnjem številu zastopani tudi učitelji in profesorji, vendar največkrat kot individualne osebnosti, ne pa kot predstavniki svojih kolektivov, ki bi jih izvolili na svobodnih, tajnih volitvah. Zaradi tega velika večina naših učiteljev in profesorjev za to delo ne kaže dovolj zanimanja in gleda v vseh teh organih le oblikovno spremembo prejšnjih poverjeništev oz. ministrstev, ne vidi in dostikrat tudi ne čuti velike vsebinske spremembe, ki bi tej oblikovni spremembi morala slediti.

Pri (pred letom dni izvoljenih) šolskih svetih je vladala še velika nejasnost o namenu in pomenu, o pravicah in dolžnostih, skratka o njihovi vlogi pri družbenem upravljanju našega šolstva. Pretežno so jih starši in prosvetni delavci smatrali kot pomožne organe šolskih vodstev za materialno oskrbo šol, v tem smislu, kakor so to že bili podobni organi v prejšnjih časih. Nekateri člani šolskih svetov so se zato že tudi sami šaljivo spraševali, če je njihova vloga res samo v nabavljanju metel, krtač in drv za šolo. Ker ob ustanovitvi delokrog šolskih svetov ni bil dovolj očitna, je postalo jasno, da bodo imeli posamezni šolski sveti tako vlogo, kakršno si bodo znali s svojim delom priboriti. Pojavila pa se je nevarnost, da bodo šli nekateri v svojem hotenju predaleč, drugi pa bodo obstajali le na papirju, zato je Svet za prosveto in kulturo RLO II. sklical sestanek predstavnikov vseh šolskih svetov in upraviteljev oz. direktorjev šol. Sestanek je vsaj v glavnem razčistil nejasna vprašanja. Iz osnove, da družbenega upravljanja šolstva ne moremo istovestiti z družbenim upravljanjem gospodarstva, kjer upravlja jo podjetja neposredni proizvajalci, je jasno razvidno, da mora biti skrb za šolstvo porazdeljena na vse, ki so neposredno in tudi posredno zainteresirani pri izobrazbi in vzgoji naše mladine: na prosvetne delavce, na starše in na vse ostale državljanke. Družbeno upravljanje šolstva naj bo torej stvar vse naše javnosti. V tem smislu smo delokrog šolskih svetov okvirno določili takole:

1. obravnavanje vzgojnih vprašanj;
2. skrb za materialno preskrbo šole;
3. obravnavanje in reševanje socialnih vprašanj; in
4. skrb za pravilno izvenšolsko udejstvovanje učencev.

Pri nadaljnjih skupnih sestankih in iz poročil predsednika in posameznih članov Sveta za prosveto in kulturo RLO II., ki so se udeleževali množičnih sestankov in sej posameznih šolskih svetov smo zbrali nekoliko podatkov o delu teh svetov v preteklem šolskem letu. Predvsem smo mogli ugotoviti, da so bili nekateri šolski sveti bolj ali manj mrtva veja in so zaživel le tedaj, ko jih je k temu obudil direktor ali upravitelj šole. Ta je moral sklicevati seje in sestanke in si je na ta način še povečal svoje že itak naporno delo. Sveti ga niso razbremenili, temveč obremenili, obenem pa so se sami s svojimi premajhno aktivnostjo spreminili v organ šolskega

vodstva. Bilo pa je tudi nekaj svetov, ki so se s svojim delom razvili v krepka kolektivna telesa in so bili šolam v krepko pomoč in oporo.

Obravnavanje materialnih zadev je šolskim svetom delalo precej preglavice. Zanje in potrebe so bile velike, roke pa vezane zaradi majhnih investicijskih kreditov. Tako se je delo v tej smeri v glavnem vršilo le v okviru, ki ga je dopuščal šolski proračun. Vendar smo tudi v tej dejavnosti mogli ugotoviti neaktivnost enih in veliko aktivnost drugih. V nekem primeru se je eden izmed šolskih svetov obrnil po nujno pomoč za potrebno popravilo šolskega poslopja kar direktno na Svet za prosveto in kulturo LRS, torej po stari, birokratski poti. Seveda je ta prošnja preko Sveta za prosveto in kulturo MLO Ljubljane prišla v roke rajonskemu Svetu, ki jo je potem razčistil s šolskim svetom samim in prizadetimi množičnimi organizacijami. Lep primer tipično birokratskega poslovanja, ki postane še bolj viden, če ga primerjamo z dejavnostjo šolskega sveta osnovne šole v Spodnji Šiški, ki zasluži vse priznanje in pohvalo, ne samo v mestnem, temveč tudi v republiškem merilu. Ob pomoči rajonskega Sveta za prosveto in kulturo in Rajonskega ljudskega odbora, ki je dal na razpolago nad dva milijona dinarjev iz izvenproračunskih sredstev, je šolski svet oziroma njegov gradbeni odbor, pripravil vse potrebne načrte in predračune za popolno obnovo šolskega poslopja in tudi sam nadziral vsa potrebna dela. Samo tisti, ki pozna težavno pot borbe za kredite, za material in delovno silo za izvenplanska dela, ve, kako težko, uporno in postrtnovalno je bilo to delo. Ob takih konkretnih dokazih o sposobnosti naših ljudi za družbeno upravljanje našega šolstva, si je šolski svet pridobil veliko avtoriteto med prebivalstvom in učitelstvom ter obstoja zato med vsemi najlepše sodelovanje.

Šibkejša točka je bilo obravnavanje vzgojnih vprašanj, ne samo splošnih, temveč tudi konkretnih pedagoških problemov posameznih šol. Šolski sveti in vodstva šol so dovolili, če spada obravnavanje takih vprašanj sploh v njih delokrog, predvsem zaradi teh momentov:

1. pomanjkanje strokovne pedagoške izobrazbe in razgledanosti posameznih članov šolskega sveta;
 2. bojazen prosvetnih delavcev pred kontrolo od strani članov šolskega sveta — staršev učencev, češ da bo njihovo gledanje bolj ali manj subjektivno, skozi prizmo uspehov ali neuspehov lastnih otrok; in
 3. bojazen članov šolskih svetov — staršev učencev, da ne bi s tem povzročili zamere pri učiteljih in profesorjih in s tem izpostavili svoje otroke eventualnemu maščevanju.
- Na skupnih sestankih smo tudi te stvari podrobneje obravnavali in ugotovili, da je tudi bojazen te vrste povsem odveč. Vprašanje samega nadziranja didaktičnega procesa v šoli je in bo tudi v bodoče ostala stvar poklicnih, strokovno sposobnih inšpektorjev višjih šolskih forumov. Zato je neutemeljen tudi morebitni pomislek tovarišev inšpektorjev, da

bi se šolski sveti v tej točki vtikali v njih delokrog. Pač pa imajo šolski sveti brez dvoma pravico, da pri obravnavanju izobrazbe in vzgoje mladine in pri pretresanju raznih konkretnih vprašanj iz življenja in dela šole, načenjajo tudi vprašanja o delu posameznih učiteljev in profesorjev, o sistemu šolanja, o učnih načrtih, o čemer se pri nas itak premalo razpravlja v širšem krogu. Od strani samih upraviteljev in direktorjev šol smo slišali, da vsi preje navedeni pomisleki lahko odpadejo, če obstaja pri obravnavanju teh vprašanj tesno sodelovanje šolskih svetov z vodstvi šol in z učiteljskimi kolektivi. Seveda bo resnejše in koristno delo v tej smeri mogoče šele ko bodo tudi člani svetov in starši imeli vsaj osnovno pedagoško vzgojo. Kakšnega koristnejšega tozadnega sodelovanja šolskih svetov v preteklem šolskem letu nismo mogli ugotoviti, čeprav so šolski sveti skupno z vodstvi šol sodelovali pri obravnavanju učnih uspehov ob priliki ocenjevalnih konferenc in pri obravnavanju odstranjevanja učencev zaradi prevelikega števila negativnih ocen ter pri obravnavanju težjih disciplinskih prekrškov.

Reševanje socialnih vprašanj je šolskim svetom nudilo priliko za delo pri organizaciji šolskih kuhinj in razdeljevanju raznih oblik socialne pomoči. Pač pa niso posvetili dovolj skrbi obravnavanju in reševanju ostalih perečih vprašanj: skrb za učence-vozače, skrb za učence, ki so brez pravega nadzorstva v izvenšolskem času, skrb za higienske razmere po šolah, skrb za pravilno odpiranje učencev za kolonije in letovanja.

Najšibkejša pa je bilo delo šolskih svetov pri vprašanjih izvenšolskega udejstvovanja učencev, ki je itak eden izmed najtežjih problemov naše vzgojne politike. Ni bilo prave povezave z množičnimi organizacijami, s pionirskimi svetovi, s kulturnimi in fizikturnimi društvi, dočim je od strani navedenih organizacij, z izjemo pionirskega sveta, bilo še manj zanimanja za skupno delo. Na sestanku predstavnikov šolskih vodstev, šolskih svetov, množičnih organizacij, pionirskega sveta ter kulturnih in fizikturnih društev, smo podrobneje obravnavali vsa ta vprašanja in ugotovili, da bomo lahko le z načrtnim delom, z najširšo, dobro zasnovano propagando med mladino ob aktivni podpori učiteljev in profesorjev našo mladino zdravo in koristno zaposlili. Potem se društva ne bodo mogla več pritoževati, da nimajo podmladka in da so naše telovadnice prazne. Nadalje smo ugotovili, da je dolžnost šolskih svetov in vseh navedenih organizacij, podpirati in krečiti kulturno in fizikturno udejstvovanje naše mladine v okviru raznih šolskih kulturnih in fizikturnih društev in aktivov.

Tako smo v preteklem šolskem letu postavljali osnove za delo šolskih svetov, ki bo zato lahko letos uspešnejše. Glavna skrb ob začetku novega šolskega leta je bila priprava dobro organiziranih množičnih roditeljskih sestankov, na katerih naj bi se izvolili novi šolski sveti.

Dokler nimamo dovolj učiteljev, bi morali razpored kadra centralizirati

»Školske novine«, glasilo SUP Hrvatske, so objavile v letošnji 17. številki članek M. Juhasa, ki zadeva problem, ki je pereč tudi pri nas in bi ga kazalo v predlaganem smislu rešiti. Članek se glasi:

Menim, da bi moral vse dotle, dokler bo primanjkovalo kadrov, opravljati razpored učiteljev in profesorjev republiški Svet za prosveto in kulturo. Na prvi pogled bi kdo dejal, da bi bil tak postopek v nasprotju z decentralizacijo in demokratizacijo. Vendar ne bomo mogli brez takega razporejanja — kakor je slično tudi v zdravstvu — nikoli priti do vsaj približno zadovoljivih rezultatov. Pri sklepanju o načelih, po katerih naj se vrši razpored, naj bi sodeloval ne samo celotni odbor za občeizobraževalno šolstvo pri Svetu za prosveto in kulturo, ampak tudi vsi predsedniki okrajnih in mestnih svetov za prosveto — in to na skupnem sestanku vsako leto enkrat. Aparat, ki bi konkretno reševal personalna vprašanja, ne bi v nobenem primeru smel odstopiti od usvojenih principov. V tem aparatu bi morali delati tudi inšpektorji (seveda ne kot tehnično osebo), ki so na terenu spoznali prilike in šolske delavce ter imajo zato jasno predstavlo o problemih, ki jih rešujejo.

Pri tem bi bilo važno: a) da se med šolskim letom objavi razpis nezasedenih mest s tem,

USTANOVNI OBČNI ZBOR REPUBLIŠKIH ZDRUŽENJ PROSVETNIH DELAVCEV

Predsedstvo Republiškega odbora Sindikata učiteljev in profesorjev za Slovenijo je na svoji seji dne 7. XI. 1951 sklenilo, da bodo ustanovni občni zbori republiških strokovnih združenj v Ljubljani.

1. Ustanovni občni zbor Združenja posebnega šolstva 17. XII. 1951.

2. Ustanovni občni zbor Združenja vzgojiteljev predšol. ustanov 22. decembra 1951.

3. Ustanovni občni zbor Združenja profesorjev dne 19. I. 1952.

4. Ustanovni občni zbor Združenja učiteljev dne 20. I. 1952.

5. Ustanovni občni zbor Združenja učiteljev in profesorjev strokovnega šolstva dne 21. I. 1952.

Dnevni red ustanovnih občnih zbora:

- a) Izvolitev in konstituiranje odborov za izvedbo občnega zbora,
- b) vloga in naloga združenja,
- c) diskusija o referatu in načrtu Statuta,
- d) delovni načrt in sklepi,
- e) volitve plenuma, nadzornega odbora in delegatov za zvezne ustanovne občne zbornice.

Republiški odbor
Sindikata učiteljev
in profesorjev za Slovenijo

V zvezi s tem je bilo treba rešiti tudi nekatere organizacijske stvari. Ze v lanske šolske svete so bili izvoljeni na množičnem roditeljskem sestanku predstavniki iz vrst staršev pa tudi iz vrst ostalih državljanov, ki sicer nimajo otrok v šoli, so pa pripravljali sodelovati. Pač pa v svetih niso bili zastopani predstavniki učiteljskih in profesorskih kolektivov, vsaj ne v dovolj veliki meri. Ponemok je bil upravitelj šole edini, ki je v svetu predstavljal šolnike. Za tako stanje je krivda tudi na strani šolnikov samih, ki se niso dovolj zanimali za delo šolskih svetov, v kolikor so seveda k sodelovanju bili pozvani. Nadalje se je že lani pokazala potreba, da ima v šolskem svetu svoje predstavnike tudi pionirski svet za osnovno šolo in nižjo gimnazijo in LMS za višjo gimnazijo. Glede števila članov sveta se je pokazalo, da je bilo najbolj uspešno delo tam, kjer se je število gibalo od 9 do 20 v skladu s številom razredov na šoli. Praviloma je namreč vsak član sveta predstavljal starše enega razreda. Način dela s plenumom sveta kot širšim telesom in izvršilnim odborom kot ožjim telesom, se je pokazal kot nekoristen, ker je bila tako večina članov pasivna. Dosti bolj se je obneslo delo v komisijah, ki so bile razdeljene v glavnem v smislu preje obravnavanih točk, v kolikor se ni pokazala tudi potreba po sestavi kakšne komisije za izvršitev nekega začasnega dela. Delo v komisijah je namreč zadevalo vse člane sveta, tako da so lahko dosegli dosti večjo kolektivno aktivnost.

V smislu vseh teh izkušenj so bili izvoljeni in sestavljeni šolski sveti v letošnjem šolskem letu.

Sbrizaj Danilo

da se za premestitev morejo javiti šolski delavci, ki so v krajih, kjer službujejo nadstevlini ali pa so zase našli zaposlilno;

b) da šolska vodstva in sveti dajo prošnjam za premestitev obširnejša pojasnila kakor pa je bila to navada doslej in da prilože prepis ocene zadnjega leta;

c) da se ne dovolijo, da bi republiški svet za prosveto in kulturo obravnaval premestitvene prošnje, ki niso šle svojo zakonito službeno pot. Istočasno pa bi se moralo šolskim vodstvom in okrajnim oziroma mestnim svetom za prosveto zabiti, da nimajo pravice zadrževati prošnje in da jih morajo v določenem roku oddati republiškemu svetu;

d) da se diplomirani učitelji, predmetni učitelji in profesorji pošljejo takoj na teren in to tja, kjer je največja potreba. Ti bi imeli pravico priti za premestitev šele tedaj, ko bi opravili strokovni izpit;

e) da se proti nemarnim in slabim šolnikom uvedejo disciplinske mere, ki jih predvideva zakon, ne pa da se premeščajo iz kraja v kraj;

f) da vodijo personalno evidenco, skrb za napredovanje itd. ne personalni referenti krajevnih (mestnih) ljudskih odborov, ampak šolski upravitelji in direktorji, oziroma za vsake osnovne šole — sveti za prosveto.

Ali naj se ukine izredni študij na VPŠ?

Medtem ko so bile z letošnjim šolskim letom na Višji pedagoški šoli v Ljubljani ustanovljene štiri nove predmetne skupine (angleški jezik, risanje, glasba in telesna vzgoja), se zdi, da je potrebno postopno ukiniti dosednji način študija za izredne slušatelje.

To vprašanje se ni pojavilo le v Ljubljani, ampak na vseh pedagoških šolah v državi. Na konferenci zastopnikov republiških svetov in pedagoških šol meseca septembra je prevladalo mišljenje, da naj se dosednji način dela z izrednimi slušatelji ukine. Rezultati dela z izrednimi slušatelji so zelo majhni, delo z njimi pa vpliva na nivo dela z rednimi slušatelji; pri malenkostnih rezultatih pa je treba upoštevati, da so prosvetne ustanove v zvezi s študijem izrednih slušateljev tudi v materialnem pogledu zelo obremenjene.

Izredni študij naj bi se na VPS tudi v bodoče omogočil, toda brez pomoči (tečajev, pošiljanje skript, knjig in navodil), ki so jo šole doslej nudile izrednim slušateljem. Način izrednega študija naj bi bil podoben onemu na univerzi oziroma študiju privatistov na gimnazijah; slušatelji bi prihajali na šolo le po informaciji, predvsem pa k izpitom.

Posledica takega študija bi seveda bila, da bi število novih kandidatov za vpis silno padlo. Vpisali bi se oziroma študirali bi le oni, ki mislijo s študijem zelo resno, ki so za tak študij sposobni in dovolj vztrajni ter se resnično zanimajo za poglobljanje v ta ali oni predmet, ki se poučuje na nižji gimnaziji.

Izredni študij v taki spremenjeni obliki pa naj bi bil možen tudi na novih skupinah, tudi tam, kjer so potrebne praktične vaje, saj imajo mnogi učitelji možnost, pripravljati se na izpite v dobro opremljenih kabinetih ter posvetovati se z izkušenimi in strokovno dobrimi profesorji na bližnjih gimnazijah.

Argumenti za spremembo izrednega študija na VPS v Ljubljani sicer niso čisto enaki onim v ostalih republikah, vendar je sprememba študija vsekakor potrebna. V borbi za kvaliteto predavateljskega kadra na nižjih gimnazijah se postavlja vprašanje podaljšanja študija na VPS za redne slušatelje na tri leta. Dejstvo je namreč, da je dvoletni študij izredno težak, da so slušatelji neprestano pred izpiti, da je mirno individualno poglobljanje v stroko s pomočjo širše literature in virov skoraj nemogoče; skripta uporabljajo slušatelji le prevečkrat kot edino učno sredstvo. V Zagrebu so zaradi tega že letos podaljšali študij na tri leta. Preden postavljamo pri nas problem triletnega študija, menim, da je treba ukiniti dosednji način študija za izredne slušatelje. Razumljivo je namreč, da tečaj in druge oblike dela ne morejo dati izrednim slušateljem tega, kar dajejo rednim slušateljem sistematična predavanja, vaje, seminarji, ekskurzije itd.

Najboljše izkušnje ima šola z onimi izrednimi slušatelji, ki so se vpisali na Višjo pedagoško šolo ob njeni ustanovitvi, to je leta 1947. Takrat se je vpisalo 432 izrednih slušateljev, na tečaje je hodilo okrog 230, izpite pa je opravljalo približno 150 slušateljev. Dosegli so diplomirali 63 slušateljev, in sicer na jezikovni skupini 17, zgodovinsko-zemljepisni 21, biološko-kemijski 20, matematično-fizični 5. 63 diplomiranih izrednih slušateljev je približno toliko kot znaša število diplomiranih rednih slušateljev v enem letu. Če računamo na osnovi opravljenih izpitov, da bo diplomiralo še približno 75

slušateljev tega letnika, to ni majhno število. Podrobnejša analiza nam bi pokazala, da je v tem letniku vpisana cela generacija učiteljev, ki v stari Jugoslaviji kljub sposobnosti in veselju do študija te prilike ni imela. Tudi po kvaliteti spada ta letnik izrednih slušateljev med najboljše, saj imajo vsi za seboj že dolgoletne izkušnje, mnogi pa so se tudi že preje dolga leta sami posebej zanimali za ta ali oni predmet. Kot starejši učitelji pa zaradi svojih osebnih razmer tudi niso prosili za redni študij na VSP. Ker jih izpitni roki niso tako priganjali kot redne slušatelje, so svoje znanje lahko bolj utrili in pri diplomskih izpiti njihovo znanje ni mnogokrat zastajalo za znanjem rednih slušateljev.

Leta 1948 se je vpisalo 122 slušateljev, na tečaje jih prihaja okoli 70, izpite pa opravljajo 45 slušateljev. Leta 1949 se je vpisalo 52 slušateljev, na prvem tečaju jih je bilo 40, za drugega se jih je prijavilo 23, tečaj pa se zaradi premajhnega števila prijav ni vršil; izpite pa opravljajo le 15 slušateljev. Leta 1950 se je vpisalo 60 slušateljev, doslej je opravljalo izpite le 19 slušateljev.

Ob 7.-8. številki revije »Mladi svet«

„Očka, zakaj nisi takšen, kakršni so drugi ljudje...?“

Tako nenadoma vpraša 12letni sinko očeta-aktivista, ki nikoli nima dovolj časa za svoj dom, pa tudi mati je vedno zaposlena s sestanki. Fant ugotavlja, da resno, pusto in prazno ozračje obdaja družino že več let, otrok pa vzrašča ob pomanjkanju domače topline in ljubezni. Očitek mestnega sinčka v članku »Nekaj misli k vzgoji v aktivistični družini« (M. Vrtačnik) je huda obtožnica, ki bi jo morali spoznati vsi vzgojitelji — družinski birokrati. Avtor je brezobzirno odkril nevarnosti vzgojnega formalizma v materialno dobro podprti družini, ki sinčku-edinčku lahko nudi vse, kar hoče. V opisanem primeru je prišlo le do očitka očetu, ki učinkuje in dobri očeta uvede v otrokov dom verjetno boljše vzgojne odnose. Vemo pa za primere, kjer sinovi in hčerke dobrih aktivistov zdrknejo na slaba pota, če ne celo v propast. Starši se kot patrioti in predani socialisti potem čudijo, zakaj njihovi otroci niso vzorni in neredko iščejo vzroke polomov povsod drugod, le pri sebi ne. Zato je Vrtačnikov članek glasen memento vsem tistim očetom in materam, ki so v borbi za socializem dolžni, da v prvi vrsti skrbijo za pravilno socialistično vzgojo doma in povsod. Dobri zgledi bodo zamikali tudi druge in uspehov bo kmalu več kot kdaj poprej.

Problemатika začetka šol. leta se je dotaknil V. Cvetko v članku »Šolski zvonec kliče«. Ugotavlja na primerih, da so stiki med šolo in domom potrebni.

Miško Kranjec v odlomku »Vzgoja v domači hiši« pretehtava vzgojno problematiko svojih mladih let v Prekmurju. Kritično posega v šolsko dejavnost in hudo obsoja šolo, ki je (kakor Cankar) nima v dobrem spominu:

»Šola v tistih časih v vzgojnem pogledu ni bila nič prida. Bila je lesena, okrepala, ali pa vojaška, pedantna, stilizirana. Sploh — zdi se mi, da je imela vse napake, ki jih šola lahko ima, celo ker si učitelji, kolikor so se ukvarjali z vzgojo, niso bili prav nič edini, kaj in kako, kakor si še danes niso in si najbrž ne bodo nikoli. Vpliv šole je segel do

Leta 1951 je prošlo za sprejem 53 kandidatov.

Slušatelji, ki so se vpisali po letu 1948 in ki hodijo na tečaje, tudi že v veliki večini poučujejo na nižjih gimnazijah. Njihove prijave k izpitu pa nam kažejo, da bodo do konca študija vztrajali le redki. Visok obisk na tečajih kaže dalje, da je velik del učiteljev na nižjih gimnazijah že bil na tečajih Višje pedagoške šole, bodisi, da so bili vpisani kot izredni slušatelji in niso opravljali izpitov, bodisi pa le kot gostje.

Padanje števila vpisov in padec števila onih, ki opravljajo izpite nam tudi jasno kaže, da je že možno ukiniti dosednji način izrednega študija. Vsem starejšim učiteljem je bila dana prilika, da se vpisujejo na VSP kot redni ali izredni slušatelji, mlajšim pa je dana široka možnost, da se vpisujejo kot redni slušatelji, saj je število sprejetih iz leta v leto večje. Potreba po reformi izrednega študija bo v naših razmerah prepričevalnejša, saj so bili na VSP v Ljubljani sprejeti kot redni slušatelji vsako leto po večini učitelji, medtem ko so v ostalih republikah sprejemali v glavnem ali celo izključno le abituriente gimna-

prvega ovinka na cesti, do ogla prve hiše, do kamor nas je pač lahko spremljalo strogo učiteljevo oko... Tam se je začelo sproščeno vaško življenje...

Slabo pisateljevo mnenje o učitelstvu sicer ni dovolj utemeljeno, prav gotovo pa je pristransko in pogledu socialističnega učitelja današnjih časov, ko vsak šolnik dobro ve, kakšen vzgojni smoter nam postavljajo novi časi. Pa tudi dejanj in uspehov ne more nihče podcenjevati. Prav gotovo ni bila šola kriva prečudnih »vzgojnih metod« v pisateljevi domači hiši, kjer je oče starejšega brata Lojza po strahovitom pretepanju kot »zmagovalec« odvrnil od vsega slabega.

Avtor pušča odprto vprašanje bratove krivde, pa tudi hudo očeto kazni vrednoti s prečudnim opravičevanjem:

»...v življenju pridejo tudi take stvari in tam odmore vsa načelnost, odpovejo vsa modrovanja. Življenje pa je toliko močno, da prenese tudi te stvari. Zdi se mi, da se pri njih celo očisti.«

Iz vidikov pedagoškega realizma bi morali tak fatalizem odkloniti, čeprav je »licentia poetica« široka stvar. Naša borba proti ponižujoči telesni kazni pa mora preiti tudi na starše, ki naj v Kranjčevem opisu tepenja vidijo akt grde nepremišljenosti.

Vilko Kolar v članku »Oh, ta otrok je moja nesreča« živo prikazuje železničarjevega sinčka Milana in uradniško hčerko Majdo na potovanju iz Maribora v Ljubljano. Izredno zanimivo razprda odnose med otrokoma in v razgovoru obeh mater spretno rešuje težek problem doslednosti in edinstva med očetom in materjo v vzgojnih vprašanjih. Vse kaže, da bo tak način obravnave za široke plasti bralcev najkavnejši.

H. Puhar v članku »Naš cici-ban je začel hoditi v šolo« pomaga šolskemu novincu, da se navadi na dnevni red in domače delo, pa tudi stike doma s šolo avtorica odločno zagovarja.

V zanimivem sestavku »Ona in njen sinček« obravnava O. Hudales

ziji oziroma absolvente srednjih strokovnih šol in je bil tam za učitelje izredni študij na VSP skoraj edina možnost, da nadaljujejo svoje študije. Ni seveda naloga tega članka pojasnjevati, zakaj menimo, da naj se na VSP sprejemajo učitelji kot redni slušatelji. V zadnjem času se tudi v ostalih republikah (n. pr. na Hrvaškem) vpis na VSP spreminja v korist učiteljem.

Namesto dosedanjih tečajev za izredne slušatelje, naj bi VSP organizirala za one, ki so že diplomirali, krajše tečaje. Na tečajih bi mogli predmetni učitelji slediti najnovejšemu razvoju znanosti svoje stroke, utrditi ona poglavja, ki so jih v času študija pomanjkljivo obdelali, obravnavati razna pedagoška in metodna vprašanja, informirati se o novi literaturi, izvesti to ali ono ekskurzijo, ki jo v času študija niso utegnili itd. Taki tečaji bi dajali predmetnim učiteljem pobudo za stalno individualno izpopolnjevanje.

Če je šola v času dvoletnega dela uspešna dati slušateljem primerno znanje, predvsem pa vzbuditi v njih tak interes za predmetno skupino, ki bi jih tudi notranje sili k nepretrganemu poglobljanju, bi bil tak uspeh zadostna garancija, da prijav na tečaje nikoli ne bi manjkalo, četudi bi bili zvezani z materialnimi žrtvami.

J. H.

Še beseda o nadzorovalnih analizah

Odgovor tov. D. M. v 15.-16. št. Prosvetnega delavca glede mojih pripomb o boljših analizah šolskega dela dopoveduje, da je njegov »sestavek« (torej ne analiza) o pomanjkljivostih, slabostih in napakah pri šolskem delu v osnovnih šolah »pošten in resen« zato, ker je plod šestletnega nadzorniškega dela, ki ga je vršil več let v republiškem merilu. Bralci, ki ga ne poznajo, tega pač nismo vedeli. Pri »Vtisih« bi bil moral to povedati, pa tudi »dovoliti«, da kdo iz fronte razrednega dela sme v sindikalnem glasilu komentirati »opažanja« iz drugih vidikov! Birokratizmu bi sličilo stališče, češ da so »inšpektorske pridige« izvzete od dobromernega razpravljanja. To bi bilo daleč od demokratizma! Čut odgovornosti za pedagoški napredek zahteva, da prislusnemo tudi argumentacijam, ki izvirajo iz praktičnega izkustva podrobnega razrednega dela, ne pa samo iz uradnih navodil in nasvetov! Pedagoški delavci, ki smo razredni učitelji, opažamo, da se mnogi naši »inšpektorji« malo zanimajo za najožja delovna področja v razredu. Razglabljanja o drobnih »operativnih problemih« niso niti zaželena, kaj šele dejanski posegi v pouk z lastnim vzornim nastopom za učitelstvo! Vse to so vzroki, da si učitelji osnovnih šol danes želijo nekoliko več kot pa samo »dobrohotnih nasvetov«. Pedagoški počitniški tečaj so po blejskem kongresu ponovno odkrivali pereč problem, ki ga s samimi »poznavanjem« ne bo mogoče reševati. Treba bo seči mnogo globlje in začeti pri temeljnih, znanstvenih analizah osnovne šole.

Zal se izpolnitvi te želje izmika tov. D. M. zdaj s tem, da zagovarja svojo kritiko in — čeprav se strinja z mojimi predlogi o bistvu temeljite nadzorovalne analize — strši z »debelimi knjigami«, ki so baje za dobro analizo potrebne. S takimi pomisleki se seveda ne bomo prav nič dvignili. Ostali bomo še vedno na stopnji nepopolnih »kritik«, čeprav nam vsakdanja praksa v razredih kaže, da nas bodo težkega vzdušja rešili samo temeljitji pedagoški posegi ljudi, ki nam bodo v besedah in dejanjih kazali svetlo perspektivo.

V.

Nered v izplačilih mesečnih prejemkov v goriškem okraju

Naša sindikalna podružnica v Ajdovščini nas obvešča o nerednih izplačilih mesečnih prejemkov v tem okraju. Vsi dosednji ukrepi sindikata doslej niso takega položaja prav nič izboljšali. V prvi polovici letošnjega leta so mesec za mesecem dobivali prejemke šole okrog 15. dne v mesecu, v juniju šele 16. junija in to po intervenciji tov. predsednika okrajnega sveta za prosveto in kulturo pri finančnem ministru. Za november je bil pozvan tov. ravnatelj, da je na konferenci ravnateljev v Solkanu dne 28. oktobra na mestu napisal plačilni seznam z vnešenimi dodatki za živilske bone. Dne 12. novembra so ugotovili, da leže naši plačilni sezname še vedno na okrajnem poverjeništvu za finance. Do 16. novembra še niso dobili plač za november.

Prav tako jim še niso povrnili nekaterih stroškov za službena potovanja od marca, aprila in maja. S tako prakso je treba prekiniti. Prosvetni delavci goriškega okraja ne morejo in ne bodo biti odvisni od neekspeditivnosti nekaterih organov na okr. poverjeništvu za finance.

„Prizadetemu učitelju“ - bivšemu tečajniku

(iz 15.-16. št. »Prosvetnega delavca«)

prijazno beležko v njegovo spominsko knjigo

O naših tovariših tečajnikih čujemo i dobro i slabo, in jih take tudi vidimo, slišimo in čutimo. To je prirodno in drugače tudi biti ne more.

Prav tiho, za širši krog gotovo neslišno, bi bil šel v »anale« majhnega učiteljskega zbora dogodek: slovo od tovarišice, ki je bila letos (po prošnji) premeščena, — ako se ne bi oglasil »prizadeti učitelj«... Dve leti in pol je delovala na tuk. šoli mlada, komaj 20 letna tovarišica Ivanka. Letos spomladi se ji je zahotelo (iz prav človeških in drugih tehtnih vzrokov) priti na neko drugo šolo. Njena prošnja za premešitev je šla svojo uradno pot s sledečim pristavkom oziroma priporočilom:

1. Tovarišica je ves čas svojega tuk. službovanja predano, vestno in redno vršila vse svoje službene dolžnosti in s tem zaslužila, da se njeni prošnji ugodi.

2. S še večjim veseljem in s še večjo požrtvovalnostjo se bo posvetila vzgoji mladine tam, kamor želi priti, ker bo ugodna rešitev njene prošnje priznanje njenega dosednjega pridnega dela.

3. (ne navajamo!) Počitnice imajo svojo moč...! Blagohotno pokažejo prvega z lju-

beznivo kretnjo sem, drugemu z manj ljubeznivo kretnjo tje... Pot se ločijo!

Vrnili smo se s počitnic. Na izpraznjeno mesto je prišla druga mlada tovarišica in šolski strojček je brez motnje in ob pravem času zopet zabrnul...

Premeščena tovarišica nas je ves september od tedna do tedna tolažila: »Pridem to soboto...«, »Nisem utegnila, prav gotovo pridem v nedeljo s prvim vlakom, saj imam v Vaši bližini še službeni opravke. Priti moram še po svoje stvari in — po slovo!«

Prisrčno je bilo svidenje. Pripovedovanja in izpraševanja ni hotelo biti konec. Petrolejka je gorela dolgo v noč...

Sedmero bivših Ivankinih tovarišev se je skrivoma že posvetovalo in tudi odločilo — kako naj potekajo trenutki slovesa od bivše po ključne tovarišice na šoli.

Okrožnica je naslednji dan povabila ves učiteljski zbor h kratkemu tovariškemu sestanku ob 12.45 uri — t. j. pol ure pred slovesom. Kot ljubi »ost« to je podpisala tudi tovarišica Ivanka.

Deca, njeni lanskí učenci, so kar odločno zahtevali, da še enkrat vidijo svojo bivšo učiteljico. Učitelj

jim je še v zadnjem hipu moral »počesati« nekoliko nerodne, a otroško prisrčne kratke stavke... Generalke ni bilo in rože so rastle menda pod šolskimi klopmi — ne, iz otroških src: nekaj cinj in salvij s šolskega vrta, cvet pelargonije s šolskega okna, pa še vršček asparagusa in rožmarin. Šopek je bi tu — nič dragocen, niti preveč lep, a ljubeč in ganljivo nežen.

Tovarišica se je hotela sprva izogniti otroškim solzam, a ni mogla odreči prošnji svojih lanskih učencev — — —

Ob 12.45 smo se zbrali v šolski pisarni. — Tov. upravitelj je pozdravil »nadštevilni« učiteljski zbor in govoril približno tako-le:

»Nemalo ganjen pričujem ta tovariški sestanek, ki ga nam ne narekuje hladna službena dolžnost, ampak ga terja kolegična vez med tovariši. Ta sestanek je srčna zadeva majhne učiteljske družbe.

Slovenska navada je, da kadar kdo odhaja, pride ali umrje, takrat sede »prizadeta« družina ali srenja k mizi, da pri klobasah, mesu in špehu, pri gibanicah in poticah utopi svojo bridkost ali svoje veselje v »kaplji vinca rujnega«...

Mi, spoštovane tovarišice, smo sedli tu za nepogrnjeno in prazno mizo. Da, res je, da naših tovariških vezi ne merimo z mastnimi kilogrami, niti z duhovitimi litri...

Naše tovariške vezi so pretenke in predragocene srebrne nitke...

Nevidne so in se v tem trenutku, ko se od naše tovarišice Ivanke poslavljamo, boleče natezajo od U. daleč tje do C. Stiskajo nam grla in tesnijo srca...

Prav je, da v tem trenutku položimo na našo pusto in prazno mizo vse dobrote tuk. učiteljevanja, vse veselje in skromno, tiho zadovoljstvo, vso muko in razočaranja prosvetnih oratarjev na tuk. šoli, vse, prav vse, kar smo v dveh in pol letih tu skupno doživeli, preživeli.

Pa pogledjmo sedaj vsaj bežno, kje je poprijel eden, kje je držal drugi, in videli bomo, da je naša Ivanka tovariško, pošteno sestrsko, vztrajno in »redano« delila z nami i dobro i slabo. Četudi so bili njeni prvi prijemi nerodni in neveseli, je — napenajoč se sleherni mislico, nepopustljivo in pridno iskala in brskala za boljšimi in v začuda kratkem času stala sredi svoje dece na trdnih nogah. Zaslužila je resnost in odgovornost lepega, a težkega poklica učiteljice-vzgojiteljice: svoj lastni značaj ni kovala in gradila le zase, ampak ga je gradila preko sebe (le preko samega sebe je to mogoče!) mnogim našim bodočim državljanom.

Prav hitro in globoko se je ukoreninila v svojem poklicu in mlada rast obeta vsebinsko polno pedagoško osebnost; ob njo se bo opiralo še mnogo, mnogo rahlo-zelenih, nežnih travic...

Službena dolžnost mi narekuje, da se ti v imenu dece in šole zahvalim za tvoje resno in uspešno

delo, ki si ga posvetila kvalitetnemu dvigu tukašnje šole — čeprav si nosila le enega od sedmerih vogalov naše šole.

Prav tako se ti v imenu učiteljskega zbora zahvaljujem za tvoje pošteno tovarištvo, ki si ga prav tankovestno gojila napram vsem kolegom na šoli ter ti zagotavljam, da se te bo ves učiteljski zbor rad in mnogokrat spominjal.

Z našimi najlepšimi, tovariško odkritimi željami ti v svojem in v imenu vseh naših koleginj na šoli v trenutku, ko se boš odtrgala od nas, prav toplo in iskreno stisnem roko v slovo in ti ključem: Tovarišica Ivanka — srečno!

Tovarišica, ki je bila na programu »druga točka«, je odhajajoči tov. Ivanki povedala par globoko občutenih poslovnih besed in ji v imenu tovariših poklonila šopek lepih rož.

Tretjo točko smo opravili takole: Tov. upravitelj je izročil tov. Ivanki skromno, v platno vezano knjigo — »Aškerca« kot vezilo učiteljskega zbora — slavljajoči se kolegici. Prej je še odprl knjigo in prečital po svetilo v njej:

»Iz zapisnika 10. red. dom. učit. konference z dne 16. junija 1951. — Točka XI.«

Ker namerja tov. Ivanka svoj korak z novim šol. letom proti svojemu domačemu kraju v P., je tov. upravitelj kratko ocenil vrednost njenega učiteljevanja, ki ga je na tukašnji šoli s prav nepričakovano lju-

»Kaj naj sedaj delamo?«

Po občnih zborih društev učiteljev, profesorjev itd. se ponekod sprašujejo: »Kaj pa sedaj, saj nimamo nobenega pravilnika, ne poslovnik, tudi RO nam ne daje podrobnostnih navodil.«

V tem primeru je res težko svetovati takemu odboru, ker bodo pravilniki društev sprejeti šele na zveznih ustanovnih zbora, RO društev pa tudi še ne obstajajo. Sedanji RO SUP kakor tudi bodoči višji forumi ne bodo dajali podrobnih navodil za delo, ker so vsi odbori in predvsem osnovne delovne skupine zreli in sposobni, da sami ugotovijo najaktualnejšo problematiko okraja, skupine ali šole, ki naj bo obdelana v določenem razdobju.

Kateri so sedaj taki problemi? Evo jih nekaj, kot jih je ustvarila dnevna praksa novih društev.

Po dosedanjem delu in sindikalni zavesti članstva ljutomerskega okraja smo smeli pričakovati, da zanje razdelitev v društva ne bo pomenila zastoja. Tako se je tudi zgodilo: učitelji so že sklicali za november članski sestanek in bodo na njem obravnavali vprašanje novih gospodarskih ukrepov. Menijo, da jih morajo sami temeljito poznati, ako jih naj tolačijo v izobraževalnih tečajih in kmetijsko nadaljevalnih šolah in v neposrednem stiku z ljudmi. V decembru bodo imeli v svojih skupinah strokovna predavanja in nastope, v januarju pa predavanje iz skupne problematike za vse prosvetne delavce. Skupine pa v vsem tem razdobju razpravljajo o referatih blejskega kongresa in preučujejo aktualna strokovna vprašanja. Člani pomagajo tudi dramatičnim skupinam, vodijo orkestre in pevske zore, vsi pa seveda pomagajo formirati pionirske krožke.

Verjetno je, da tudi v Murski Soboti ne dremljejo, saj je občni zbor nakazal množico vprašanj, ki čakajo neposredne rešitve kot je n. pr. dvig kvalitete dela na vseh stopnjah šol, vprašanje pravičnega ocenjevanja, pa tudi slušatelji na izobraževalnih tečajih so zahtevni in so potrebne temeljite priprave predavateljev.

V Ptujso so na občnem zboru podčrtali, da mora biti prosvetni delavec široko razgledan, če se hoče uveljaviti kot vodilna osebnost v nekem kraju, to pa zahteva stalno izpopolnjevanje. Predvsem je treba nuditi vso pomoč mlajšim učiteljem, da si pridobijo lastnosti doberga učitelja in vzgojitelja ter usmerjaleca naše vasi. Zato se bodo morali v velikem številu odzvati ljudsko-prosvetnim forumom za delo na ljudskih univerzah.

V Krškem so imeli pri sodelovanju s Svetom za prosveto lepe uspehe. Zato bodo obdržali stik tudi po družini, odbori pa bodo morali biti stalno pripravljeni, da tolačijo šolsko problematiko pa tudi nešolske prosvetne probleme ljudstvu.

Slovenjegraški prosvetnim delavcem je dala poleg pobud z obnove zboru mnogo misli tudi partijska konferenca, o kateri je pisal tov. Ledinek v »Ljudski pravici« z dne 17. nov. t. l. Občni zbor je izrazilo nakazal, da bo še mnogo naporov v pritegovanju širših krogov k reševanju splošno vzgojnih vprašanj.

V trboveljskem okraju dela članstvo v ožjem krogu, tam verjetno tudi živahno razpravlja o raznih vprašanjih, njihovi širši sestanki pa niso odraz te aktivnosti.

Isto velja za zapadni del okraja Ljubljana-okolica. Tu čaka prosvetne delavce intenzivno delo pri tolačenju prosvetne politike in potreb šol in šolnikov.

V okraju Ljubljana-okolica vzhod in zahod navihajo profesorji in predmetni učitelji: »Večina članstva se zaveda ogromnega pomena študija, ki je za nas življenjska potreba. Zato za naše krožke ni primerna oblika dela premlevanje raznih člankov in brošur, temveč je treba uvesti obliko debatnih krožkov, kjer bomo probleme obravnavali vsebinsko in kritično. Razumljivo je, da je pogoj za tako delo poznanje nove strokovne, pedagoške, ideološke in politične literature.«

V novomeškem okraju je vodil sindikat od meseca maja dalje postavljen odbor. Ta ni mogel vplivati na člane. Sedaj pravijo člani odbora društva učiteljev: življenjske delovne skupine naj čimprej izvolijo svoje vodje, na sestankih naj se obravnava: problematika prizadetih šol, splošna gospodarska vprašanja in problemi, nakazani v »Prosvetnem delavcu« in »Delavski enotnosti«.

Celjsko in kranjsko društvo profesorjev bosta gotovo postavila za svojo osnovno dolžnost ugotovitev dela strokovnih aktivov in pomoč okoliškim nižjim gimnazijam.

V grospejskem okraju imajo dobro razvito strokovno izpopolnjevanje, sedanji odbor društva učiteljev ima vse pogoje delo nadaljevati po začetni poti, profesorji naj ne bi zaostajali.

SLOVENŠČINA NA IZOBRAŽEVALNIH TEČAJIH

Med predmeti na izobraževalnih tečajih zavzema upravičeno vidno mesto slovenščina. Pozimi 1948/49, ko je bilo v 394 tečajih, ki jih je obiskovalo nad 10.000 tečajnikov, opravljenih okrog 23.000 ur, največ med vsemi predmeti. Res je, da je predlansko in zlasti še lansko zimo prevladalo zanimanje za »praktične« predmete (kmetijstvo, gospodinjstvo itd.), vendar pa ne bi bilo prav, da bi vodstva izobraževalnih tečajev in ljudskih univerz pouk slovenščine zanemarila. To ne bi bilo prav samo iz čisto praktičnih, izobraževalnih potreb, ampak predvsem še tudi iz vzgojnih razlogov.

Slovenščina na izobraževalnih tečajih je obsežen pojem, ki sega od tečajev za nepismene in polpismene do razpravljanja in razglabljanja o književnosti, odvisno seveda od izobrazbene stopnje in potreb obiskovalcev.

Nepismenih je pri nas še vedno več, kakor se spodobi za »pismeno« Slovenijo, zlasti v hribovskih krajih na Primorskem in na Koroskem. Niso le v oddaljenih gorskih naseljih, niso nepismeni le starejši ali pa umsko slabo razviti, tudi med mlajšimi in zdravimi ljudmi jih je po nekaterih vaseh in celo po tovarnah več, ki se le s težavo podpišejo ali pa še to ne. In če jih je v kakoli vasi ali v tovarni samo deset, ne bi bilo prav, da jim ne bi omogočili tečaja. S primernim pristopom se bo dalo premagati sram, ki ga navadno kažejo že s tem, da nepismenost prikrivajo. Vsekakor je uspela n. pr. bivša dekla v Dobu na Dolenjskem, ki je znala pridobiti slabo pismene in nepismene sinove belogardijskih družin v tečaj za opismenjevanje (a nato tudi za nadaljnje izobraževanje in za državljansko vzgojo) pod geslom, da »bo vendarle nerodno, če od vojakov ne bodo znali domov pošteno pisati«.

Mnogo obsežnejše in težje vprašanje, kakor je odpravljanje nepismenosti, je odpravljanje slabe pismenosti. Polpismenosti je pri nas precej več, kakor se navadno misli.

Tako se nam zdi:

Take knjige, četudi stane n. pr. le 90 dinarjev, ne »kamajo z neba«, ampak rastejo ob samopovedi, ob vestnosti, marljivosti, ob mnogih drugih človeških kvalitetah iz trde, suhe, raskave in revne ilovice kje na kakoli šolski gredi...!

Sedaj je vstala tudi tov. Ivanka. Držala je v eni roki šopek, z drugo je sprejemala vezilo v spomin.

Preveč je bila ganjena in je zato le s težavo, prav tiho spregovorila: »Tovariši...! — hvala!«

Šele na pol ure oddaljeni avtobusni postaji smo si poslednjič segli v roke in iskreno nomahali...

Tako se je poslovila od svojih tovarišic mlada 20 letna učiteljica — tečajnica. Ponašamo se s takimi tovarišicami tečajnicami in radi jih imamo. Njihov odhod, njihova premestitev pomeni izgubo za šolo!

»Prizadeti učitelje!«

Ko boš bral to naše indiskretno poročilo, Tvojega bivšega »tečajništva« gotovo nismo bridko — nasprotno: ugodno smo ga »prizadejali«. Resnici in poštenosti na ljubo smo to tudi hoteli. Tečajnica Ivanka je po lastni želji častno zapustila dvoletno polje svojega mladega poklicnega življenja s skromno knjigo, ki naj ji bo v težkih trenutkih, ko včasih človek zdvoim nad lastnim delom, moralna opora.

Za neko sindikalno grupo:

S. M.

V kamniškem okraju razmerje med mladimi in starejšimi učitelji ni povsod na pravi osnovi. Gotovo bo moralo novo društvo odstraniti ovire, ki motijo medsebojne tovariške odnose.

Med primorskimi okraji je pa nekaj takih, ki ne sprašujejo, kaj naj sedaj delajo, ker so se že doslej spraševali, kaj naj sploh delajo. Če bi hoteli naštetati vrsto aktualnih problemov, jih ne bi kmalu zmanjkalo. To so okraji, kjer se mora predvsem postaviti vprašanje izpolnjevanja uredb s strani krajevnih in okrajnih oblastnih forumov na prvo mesto, na drugo pa, dvig kvalitete kadra in ustrede vloga prosvetnega delavca.

Vsem so nam skupni problemi, ki jih je nakazal tov. Zorn v svojem članku, ko pravi: »vedno bolj moramo sodelovati pri samoupravi v našem šolstvu, poglobiti vzgojo članstva, kar bo vse odvisno od dela, vodstva, želje in pripravljenosti članstva ne ra od formalne članske pripadnosti.«

Prav tako nam kongres Zveze sindikatov Jugoslavije narekuje — skrb za prosvetljanje, vzgajanje in kulturni dvig delavcev, tolačenje socialističnega razvoja in sodobnih dogajanj, razvijanje družabnega življenja, reguliranje materialnih vprašanj, razvijanje in negovanje demokracije ter neprestano borbo mišljenj.

M. V.

Še nismo zreli

Morda bo prav, da tudi jaz, čeprav nemara ne bom edini, napišem ob rob Tavžljevemu članku »Šolstvo in novi sistem« v zadnji številki »Prosvetnega delavca« nekaj pripomb.

Članek načena kar celo vrsto problemov in problemčkov, ki jih bo res treba dognati in razčistiti. N. pr., kako bi naj prosvetni delavci še drugače sodelovali in se udeleževali pri upravi svojih »podjetij«, kakor se že od nekdaj? Zakaj se tov. Tavželj čuti tako izločenega od vseh nešteti možnosti in prilik za koristno sodelovanje? Sodim po sebi: niti najmanj si ne domišljujem, da bi bil najboljši, ampak najslabši tudi nisem hotel nikoli biti in sem se potrudil, kakor sem pač vedel in znal, in glej — kar vesel sem, mnogo mojih predlogov in nasvetov je bilo ob najrazličnejših prilikah sprejetih in izvršenih in res nimam prav nič občutka manjvrednosti, čeprav nisem član profsorskega društva. Prav nič ne mislim, da bi bil zato zavržen in postavljen v kot in bi pri hiši služil samo za Pepelko.

Nekaterih odstavkov nisem dobro razumel. Ali misli tov. Tavželj, da bi naj bila vsaka šola zase republika z voljenim prezidentom? Če to misli, se bridko moti, ker je šola ena sama celota, eno samo »podjetje« in že od nekdaj tudi z bolj

ali manj, vedno pa dovolj trdnim enotnim vodstvom. (Vrednostne razlike med osnovno šolo in gimnazijo sploh nobene ne priznam!) To enotno vodstvo pa vseeno ni tako obupno zanič, kakor v svoji zagrenjenosti misli tov. Tavželj. Res sicer še ni in še davno ni vse, kakor bi radi, da bi bilo, a gotovo bo tudi tov. Tavželj priznal, da le napredujemo, čeprav počasi. Demokracija je lepa reč, ampak skoraj bi rekel, da niti tov. Tavželj sam posebno trdno ne veruje v svoje reformne predloge. Kar mislite si, da bi starši sami volili šolskega upravitelja. Vsak bi hotel drugega, marsikdo pa sploh nobenega! In zakaj tov. Tavželj v svoji demokratični ihti ne gre še korak naprej in zahteva, naj bo voljeno tudi učiteljsvo? Saj se strinjam s tov. Tavžljem, sposoben, pedagoško razgledan, inteligenten, ne presiten, ne preveč pikolovski in nergaški upravitelj ali ravnatelj — vse v redu. Vsi ne moremo biti generali. Toda — ali so to zares lahko samo profesorji?

Se to mu očitam, da je na enem koncu preveč dolg, na drugem pa preveč kratek. Ali ne bi tov. Tavželj rajši kar imenoma povedal, kje je tista največja nižja gimnazija v okraju s 13 nižjimi gimnazijami, v katerem službuje tudi sam? Sicer je to res dokaj lahka križanka, ampak — čas je zlasti in komu, ki je njegov članek bral, le utegnejo biti te stvari manj znane kakor nam. Če ni to Zalec? In kako se piše tisti nesrečni ravnatelj, ki ima na plačilnem listu kar petnajst stalnih uslužbencev, pa jim razen učiteljici za fizikuro ni vreden odvzeti jermenov na čevlji? (Meni osebno je dobra šolska snazilka polnovrednejša in ljubeča kakor slab član profsorskega društva —).

Zelo resna stvar so Tavžljeva očitavanja, zadevajoča Okrajne svete za prosveto in kulturo. Najprej uporabi množino, kakor da bi to zadevalo vse, potem pa le preide v edmino, kar je bil namen in je tudi edinole prav. Samo so njegove navbede spet samo pavšalne in brez imen. Nazadnje pa smo le radovedni, kdo je pri Okrajnem svetu za prosveto v Celju-okol. izvoljen in kdo kooptiran član? Koliko je enih, koliko drugih? Kaj delajo? Kolikor vem, so kooptirani samo člani komisij za razne posebne naloge, recimo za pregled stavbnega stanja šolskih posloj in podobno. (Tudi te člane so kooptirali izvoljeni člani!) Vem, da bo vsak upravitelj vesel, če ga bo obiskala taka komisija, pa naj jo postavil že kdor koli, da mu le pomaga strokovno ugotoviti razne potrebe šole. Ne vem, na koga je tov. Tavželj jezen. In še manj, zakaj? Nekoliko prekrepek pa je njegov spet pavšalni očitke, da so se nagrade podeljevale na osebno intervencijo in celo mimo sveta. Tu pa bo treba brezpogojno z imeni in dejstvi na dan, tov. Tavželj, dokaz resnice se temu pravi pred sodiščem! Takih obdolžitvenih člani sveta mislim, ne bodo voljni mirno pogoltniti! Nai se stvari razčisti.

Meni članek tov. Tavžlja dokazuje samo to, da za tako demokracijo, kakor si jo on zamišlja, vendarle še — nismo zreli.

B.

ODGOVOR NA ČLANEK

»Šolstvo in novi sistem«

Kljub dejstvu, da je P. D. z dne 1. novembra t. l. v članku »Kritikom in kritikantom« opozoril na nepravilno stališče tistih, ki v dopisih P. D. obravnavajo zgolj osebne zadeve, in jih popopravo prav povrh z raznimi načelnimi predlogi in mislimi, smo v isti številki čitali članek takih »odlik«.

Ta dopis je sestavil Stane Tavželj. V podrobnosti sestavka »Šolstvo in novi sistem« se ne bom spuščal, hočem le dejstva, ki jih dopisnik S. T. izkriklja z namenom prikazati sebe kot edino — visoko kvalificirano osebo, kot edinega strokovno kvalificiranega ravnatelja za nižje gimnazije v okraju Celje-okolica, osvetliti v taki luči kot resnično so.

1. Dejstvo je, da je v tem članku prav malo načelnega in da so njegova razglabljanja le posnetek razgovorov članstva na občnem zboru učiteljev in profesorjev v Celju dne 4. oktobra t. l.

2. Ugotovitev, da v vsem okraju Celje-okolica ni kvalificiranega ravnatelja na nižjih gimnazijah razen S. T., je treba popraviti v toliko, da analogno njegovim ugotovitvam tudi S. T. nima kvalifikacije za to mesto.

3. Kolektiv nižje gimnazije v Zalcu ugotavlja, da ugotovitev S. T.: »da vodi to gimnazijo poleg str. učiteljice za telovadbo ravnatelj z najnižjo kvalifikacijo« ni resnična in obenem izjavlja, da jo mnogo boljše vodi kot jo je dve leti vodil »kvalificirani ravnatelj« S. T.

4. Kolektiv nižje gimnazije v Zalcu zavrača tak način zavijanja osebnih oretenzij in obračunavanja v članku »načelnega« značaja in je mnenja, da mora prav prosvetnemu delavcu biti resnica vodilo pri vsem njegovem delu v šoli in izven nje.

(Sledi 13 podpisov članov učiteljskega zbora nižje gimn. v Zalcu.)

M.

beznijo do pedagoškega udeleževanja ter z razumevanjem kompliciranega učnega in vzgojnega dela opravljala dve leti in pol.

Pozitivne lastnosti njenega značaja, njeno resno in prizadevno delo med našo dečo, so ji kaj kmalu po njenem prihodu zagotovili odkrito tovariško naklonenost vseh njenih koleginj na šoli, pri njenih predpostavljanih pa kategorično izsilili priznanje njenih prirodnih in poznejše vridobljnih referenc slovenske učiteljice.

Deca in tovariši na šoli, vsi jo cenimo in nam je zato težko, ko se od nje poslavljamo.

Prav zato želi tov. Ivanki ves učiteljski zbor, da bi na novem službenem mestu našla najboljše sodelavce in da bi se tam še ugodneje počutila kot tu v njenem prvem službenem kraju!

Slede podpisali vseh članov učiteljskega zbora, podpis upravitelja in šolski pečat.

Za njeno življenjsko popotno torbo ji je tovariš prečital Askerčevega »Fakirja« in pod pesnitev pripisal:

»Modrost naših literarnih učiteljev in vodnikov bo prehajala od roda do roda... Mi, njegovi šibki otroci, bi grešili proti človečanstvu, če ne bi marljivo srkali iz tega dragocenega potočka našega narodnega življenjskega soka!

Ljubljanski učitelji telesne vzgoje se zavedajo svojih nalog

Ljubljanski aktiv učiteljev in profesorjev telesne vzgoje je zelo agilen. Redno ima svoje strokovne sestanke, s hospitacijami pomagajo učitelji drug drugemu, preteklo leto so imeli tudi seminar v Poreču, na katerem so razširili svoje znanje v plavanju, sabljanju in borilnih športih. Na nedavnem plenarnem sestanku je imel predsednik aktivna tov. Borko France referat, iz katerega posnemamo v naslednjem nekaj glavnih misli.

Nič ne pomaga, če ugotavljamo, da na tej ali oni šoli še ni pravega odnosa do telesne vzgoje; zavedati se moramo dejstva, da je predvsem važen naš odnos, naša skrb, ljubezen, prizadevanje. Ugotoviti moramo, da za zdaj še ne beležimo velikih uspehov, lahko pa govorimo o napredku pri dvigavanju kvalitete pouka in o napredku pri vsestranskem prizadevanju za ugodnejše pogoje pri izvajanju učnega načrta.

Pred naš aktiv so bile naloge jasno postavljene: skrb za učinkovitejšo telesno vzgojo, nenehno izpopolnjevanje učnega kadra ter stalno spoznavanje novih oblik dela. Udeležba na naših strokovnih sestankih je bila priložnost. Majhno število izostankov dokazuje, da je bila večina s programom zadovoljna.

Ker smo sklenili, da se bomo sestajali samo enkrat mesečno, smo morali z ozirom na pomanjkanje časa večkrat to ali ono temo odnosno predelavo učnega gradiva preložiti. Če bo v bodoče še večje zanimanje za posamezne teme in predelave, bomo morali v ta namen določiti posebne dneve. Razumljivo je, da bi lahko predelali ob večkratnem sestajanju obširnejši program, posebno če bi hoteli izpolniti naloge, ki smo jih nakazali na našem zadnjem seminarju v Poreču.

Za strokovni dvig kadrov se je naš aktiv posluževal med drugim tudi hospitacij. O teh vemo, da morejo vplivati pozitivno na izboljšanje dela na šolah, če jih opravljajo resno in z namenom, da se učimo ali da posredujemo pri izboljšanju učne metode, pri katerem hospitaliziramo. Zato je nujno potrebno, da pri hospitacijah izmenjavamo misli takoj na mestu. Razumljivo je, da bomo morali slej ko prej pogledati tudi izven svojih ozkih mej v druge republike, po možnosti pa tudi v druge države. Za širše delo našega aktivna še nimamo ugodnih pogojev; nimamo lastnih prostorov, knjižnice, tuje literature itd. Vse to nam še manjka, vendar bomo lahko s skupnimi napori marsikaj dosegli.

Glede predelave učnega gradiva

ugotavljam, da je bilo s strani članstva vedno dovolj zanimanja, kar velja zlasti za seminarje. O predelanih temah doslej nismo mogli izdati skript, upamo pa, da nam bo to še letos uspelo.

Seminar, ki ga je organiziral naš strokovni aktiv v Poreču, je potekel na splošno zadovoljstvo vseh udeležencev. Ob koncu seminarja smo sklenili, da bomo s predelavo sabljanja in borilnih športov nadaljevali v Ljubljani. Zato je potrebno, da v prvi vrsti izvedemo ti dve predelavi do konca.

Naš aktiv je izvedel naslednja srednješolska prvenstva: smučarsko prvenstvo (s sodelovanjem SD Zeleničarja), plavalno prvenstvo (s sodelovanjem Plavalne zveze Slovenije), atletsko prvenstvo (s sodelovanjem SD Odrca), prvenstvo v pomladnem krosu ter srednješolska prvenstva v športnih igrah, kjer so sodelovali samo izrecno zadovoljni člani našega aktivna.

Tema, ki je zaradi pomanjkanja časa nismo predelali, je problematika ocenjevanja. Tudi o tem bomo morali razpravljati na enem naših prvih sestankov v letošnjem šolskem letu. Posebno je to važno z ozirom na razne pritožbe in spore, ki so jih imeli nekateri naši člani na šolah.

Pred ves pedagoški kader se postavljajo danes odgovorne naloge: gre za boljše učne uspehe, za navedeno trdnost, telesno odpornost in socialistično zavednost. V tem pogledu lahko naš predmet veliko in vsestransko koristi. Zato je naša naloga, da smo o sodobni vzgoji temeljito poučeni in razgledani, da smo si o današnji stvarnosti na jasnem, ker edino na ta način lahko pričljivo prenašamo vrednote, ki morajo razvijajočega se mladega človeka usposablja za sodelovanje pri ustvarjanju boljšega življenja naše domovine. Prav zaradi te težke naloge, ki se postavlja pred nas, moramo iskati vse možnosti, da odstranimo nerazpoložene do našega predmeta ter napravimo konec nemestnemu in nerazumljivemu ukinjanju istega.

Da nam bo uspelo izpolniti naloge, ki jih svrjemamo za letošnje šolsko leto, moramo ohraniti složnost, tovarištvo in medsebojno razumevanje. Tesno sodelovanje, kakor tudi objektivno ugotavljanje napak je naloga vseh članov strokovnega aktivna. Naše udejstvovanje naj bo zgledno in vsakemu očrnu in na vseh področjih, ki jih ljudska oblast od nas zahteva; če bo tako, bomo lahko pričakovali moralno in po potrebi tudi materialno pomoč.

D. U.

Uspel roditeljski sestanek v Črnomlju

V nedeljo 5. novembra t. l. je bil na državni gimnaziji v Črnomlju letos prvi roditeljski sestanek. Mirno lahko rečemo, da to ni bil samo prvi sestanek v tem šolskem letu, ampak je bil po nekaj letih tudi prvi sestanek, ki je res uspel, torej ne samo sestanek zaradi sestanka. Pri tem ne mislim samo na dobro udeležbo staršev, ki jih je prišlo več kot polovica, kar je za kraje s tako slabimi prometnimi vezmi, kot jih ima Črnomelj, nekaj neobičajnega, mislim predvsem na vzdušje, ki je vladalo med sestankom, in na rezultate, ki jih je sestanek rodil. Ne bo odveč poudariti, da starši internatskih gojencev niso bili v večini in to nam znova dokazuje, da se naši starši začenejo zanimati za svoje otroke in ne prihajajo na sestanke samo takrat, kadar gre za njihov žep. Naj omenim še to, da od Sveta za kulturo in prosveto nihče ni bil navzoč.

Tov. Petek Andrej je v svojem referatu sročeval staršem o marsikaterih vprašanjih, ki se tičejo dijakov, njihovega vedenja in učenja. Tov. Petku se pozna, da so mu kmečki ljudje blizu, zato njegov referat ni bil samo prazno obračanje besed, ni bil samo referat zaradi referata, ki bi staršem ničesar ne povedal. Njegove besede so bile preproste, marsikdaj jih je tudi ilustriral, zato so takoj našle pot do staršev in zato je takoj po prvih besedah nastal kontakt, ki je nujno potreben, če hočemo, da sestane uspe. Posegli so vmes tudi nekateri člani profsorskega zbora, oglasili so se tudi sami starši.

Geslo sestanka je bilo: starši naj se seznajajo s problemi, ki se tičejo gimnazije.

Najbolj pereč problem gimnazije je vprašanje učnih moči. Čeprav je danes prva konferenca že za nami, je na gimnaziji še vedno 92 tedenskih nadur, kar pomeni, da bi gimnazija potrebovala še štiri učne moči. Če bi vsi člani zbora imeli 30 ur tedensko, bi še vedno ne bile vse ure zasedene. Poleg tega imajo nekateri člani zbora z izplačevanjem nadur slabe izkušnje, zato ni čudno, da se branijo jemati nadure. Tako pred dvema letoma dva člana zbora nista dobila plačane niti ene ure,

letos pa se zdi, da za to odločilni tovariši na okraju brskajo po vseh pravilnikih in premišljujejo, kako bi profesorje »prikrnili«, ne pa plačali za njihovo nadurno delo.

Kje je krivda, da ne moremo dobiti na našo gimnazijo novih učnih moči? Na to bi bilo težko odgovoriti, ker razloga nista samo dva ali trije, ampak jih je nešteto. Od petih na novo postavljenih, je prišel samo eden, dva sta se »izmazala« in še danes si neka gimnazija ubija glavo, kako bi ju zaposlila. Nekaj tovariš, ki je pripravljen priti na gimnazijo, pa zaman čaka na stanovanje. Kako naj potem pričakujemo, da bodo profesorji prihajali v Črnomelj, če jim niti stanovanja ne damo.

Vsi ti problemi so pri starših vzbudili veliko zanimanje in tudi mnogokratno komentarja. Tedaj je iz vrst staršev samih prišel predlog o ustanovitvi gospodarskega sveta, ki naj bi stal ob strani ravnatelju in profesorjskemu zboru v vseh gospodarskih vprašanjih šole. Pa ni ostalo samo pri predlogu, novi svet je bil takoj izvoljen in je še isti dan imel svoj prvi sestanek, ki je že pokazal prve uspehe.

Nj.

POPRAVEK. V štev. 14 Prosvetnega delavca je bilo pod naslovom »Ravnatelj, razrednik in učiteljski zbor« objavljena razprava po tem referatu, ki je bil na julijemskem pedagoškem tečaju v Ljubljani, v katero je posegel tudi tov. Z.

Zaradi pomanjkljive objave so bralci, pač oni, ki jim razmere na Kovinski šoli učencev v gospodarstvu v Šiški v Ljubljani niso znane, dobili o njej napačno sliko. Da sem govoril tudi o napakah in manjših težavah — drži. Drži tudi to, da sem po uspelem referatu v diskusiji povedal, da »Kovinska šola v Šiški na najboljši poti glede udeležbe kolektiva, povezave z upravo, sodelovanja s sindikatom itd. prav v smislu referata in sem z zadovoljstvom lahko postavil to šolo ostalim kolektivom za vzgled. Zmave A.

Sindikata UP okraj. podr. Ljutomer

(Iz delovnega poročila tov. Žuneca na obč. zboru)

Za dvig stvarnega znanja naše šolske mladine se je v preteklem letu borilo 63 naših članov. Če primerjamo to število s 77 oddelki z vpisanimi 3100 šolarji, moramo ugotoviti, da je vse leto manjkalo 14 učiteljev ali 19 odstotkov. Zaradi tega je moralo 9 naših članov počakovati dnevno po 2 oddelka, v 9 oddelkih pa je bilo nad 70 učencev. Razen tega je 13, v osnovni šoli zaposlenih učiteljev dopolnjevalo odnosno presega svojo učno obveznost na nižjih gimnazijah. Delo je bilo dobro opravljeno. V okrajnem merilu smo dosegli 80,2 % pozitivnih uspehov. Nehote se nam vsiljuje primerjava z uspehom v šol. letu 1949/50. Ugotoviti moramo, da smo v šolskem letu 1950/51 dosegli nižji procent pozitivnih uspehov — 46 %. Pri iskanju vzrokov procentualnega padca učnih uspehov je svet za prosveto prišel do jasnih zaključkov. Ti zaključki so objektivni: učiteljstvo je ob kvalitativnejšem delu povečalo zahtevnost do učencev. Zaostriili smo torej kriterij ocenjevanja. Zlasti je to očitno na šolah, kjer je osnovna šola povezana z gimnazijo. Načelo: čim več učencev vključiti v n. gimn. je prišlo bolj do izraza. Pri tem pa nismo pozabljali na stvarno znanje učencev. 581 učencev ali 78 % je uspešno končalo IV. razred osnovne šole. Kljub temu, da imamo v okraju 6 gimnazij, kar je sorazmerno precej, ne moremo vključiti vseh učencev v n. gimn. To vprašanje bo delno rešeno z otvoritvijo dijaškega doma v Ljutomeru. Rešeno pa bo šele z ustanovitvijo n. gimn. na Svetinjah.

Na naših 6 gimnazijah je bilo 29 oddelkov s 1108 učenci. Vse učno-vzgojno delo je slonelo na 31 predmetnih učiteljih (6 premalo). Iz tega sledi, da je bilo tedensko zasedenih 139 honorarnih ur. Gimnazijski učitelji so bili prekomerno zaposleni, celo po 12 ur preko svoje obveze. Potrebna je bila pomoč učiteljev iz osnovnih šol. Kljub navedenim objektivnim činiteljem na eni strani, na drugi strani pa dejstvu, da je mnogo učiteljev letos prvič poučevalo na gimnazijah ter so se morali vživljati v delo, smo zaključili tako, da je ob koncu leta izdelalo 652 dijakov ali 58,8 % dočim je bila 239 dijakov dana možnost popravilnih izpitov. V septembrskem roku je 98 dijakov uspešno opravilo popravne izpite. Torej je izdelalo skupno 759 učencev ali 67,7%. To je sicer uspeh, a ne povsem zadovoljiv. Res je, da se naše podeželske gimnazije borijo z vsemi začetnimi težavami kadrovskega, ideološkega, strokovnega in materialnega značaja. Uvedba osemletne šolske obveznosti v nekaterih šolskih okoliših še ni našla pravega odmeva, kar se je odražalo v šolskem obisku in stvarnem znanju učencev. Coklja v našem delu so bili učenci, ki so dokončevali svojo učno obveznost in so sedeli v učilnicah skoraj popolnoma brez zanimanja.

Z novim šolskim letom pa se nam odpirajo nove možnosti. Kadrovske vprašanje za osnovne šole je skoraj popolnoma rešeno. Sedaj deluje 79 oddelkov s 3137 učenci. V teh oddelkih je zaposlenih 76 učnih moči, ena učna moč je oproščena razrednega dela tako, da nam do popolne zasedbe osnovnih šol manjkajo še samo 4 učitelji. Torej stopamo v novo šolsko leto z mnogo boljšimi izglede kot vsa leta po osvoboditvi pa tudi boljšimi kot marsikateri podeželski okraj. Zaradi tega bo moralo biti naše delo intenzivnejše in kvalitativnejše kot v šoli tako tudi v kulturno-prosvetnem udejstvovanju. To, mislim, je potrebno imeti stalno pred očmi.

Število oddelkov na naših nižjih gimnazijah se v letošnjem šolskem letu ni izpremenilo. Torej deluje 29 oddelkov, v katerih je 1084 dijakov. V teh oddelkih poučuje 36 učiteljev in profesorjev. Manjka še 4 do 5 predmetnih učiteljev. Zaradi tega ostane tedensko še 124 ur honorarno zasedenih.

V tesni povezavi s svetom za prosveto in kulturo so bili organizirani predmetni aktivni, študijski sestanki vsega učiteljstva, sektorski sestanki za gimnazije, redni sestanki upraviteljev in ravnateljev. Na vseh teh sestankih so bile obravnavane smerice našega dela, preučevali smo probleme nižjih gimnazij in osnovnih šol, preučevali realizacijo učnih načrtov. Iz tega sledi, da sta sindikat in svet za prosveto in kulturo skrbela za ideološki in strokovni dvig našega članstva. Zelim, da bi bili naši napori že v nadalje tesno povezani in uspešni.

Iz posameznih poročil sindikalnih skupin je možno razbrati, da so se pri izvajanju učnih načrtov pojavljale težave zaradi prenatrpanosti snovi. Posamezne šole so izdelale pripombe k učnim načrtom za vse razrede odnosno predmete na gimnazijah in jih dostavile svetu za prosveto in kulturo. Razredni aktivisti, ki bodo v tem šol. letu pričeli delovati, bodo na sestankih te pripombe obravnavali kakor tudi učno-vzgojno problematiko dotične stopnje.

Ko govorimo o našem delu, ne moremo prezreti važnega činitelja: šolski obisk. Letno povprečje je znašalo za osnovne šole 92,5 %, za nižje gimnazije pa 94,2 %. Ne razpolagamo s podatki posameznih šol, vsaj ne vseh. Ti podatki bi nam prav gotovo razkrili, v katerih šolskih okoliših se mora učiteljstvo boriti z bolj negativnim odnosom do šolskega obiska. Ponekod (M. Nedelja, Tomaž) je zelo očitno starokopitno gledanje, ki ima svoje temelje v egoizmu starejših, ki gledajo v otroku samo delovno moč. Tu bo še treba mnogo vztrajnega množičnega in individualnega dela. Tu pa se že dotikamo odnosov šole do doma in obratno. Neutrudno bomo morali iskati načine, kako seznaniti široke plasti ljudstva s problemi vzgoje in učnih uspehov. Zlasti sedaj, ko smo si zadali nalogo, da temeljito preučimo vse, kar je v zvezi s kolektivno vzgojo in v tej smeri poglobimo naše delo. Nujno je pritegniti tudi starše k sodelovanju: sklicovati roditeljske sestanke ne samo za celo šolo, kar je tudi potrebno, temveč tudi sestanke za posamezne razrede.

Člani našega sindikata so tudi v tem letu skrbeli za svoj individualni ideološki in strokovni razvoj. V kolikor nismo bili sami naročeni pa so bile šole naročene na razne publikacije, knjige in revije. Tako smo imeli na razpolago: Sodobno pedagogiko, Prosvetnega delavca, Savremeno šolo, Prosvetni rad, Komunist, Delo, Proteusa, Priroda, človek in zdravje, Našo deco, Obzorja, Nova obzorja, Novi svet itd. Sindiklanske skupine so imele redno svoje študijske sestanke.

Učiteljske knjižnice so v tem šolskem letu dobro napredovale. Skupno štejejo 4639 knjig. Letni prirastek je znašal 792. Medtem pa štejejo šolske knjižnice skupno 3424 knjig. Poslednje število ni tako razveseljivo, saj pride na vsakega učenca komaj ena knjiga, na vsakega učitelja, upoštevajoč današnji stalež osnov. šol in gimnazij, pa približno 42 knjig. Posebno poslanstvo je imelo mladinski časopisje: Ciciban, Pionir in Pionirski list. Šolska mladina je bila naročena na 1885 izvodov Cicibana, 1092 izvodov Pionirja in 886 izvodov Pionirskega lista ali skupaj 3663 izvodov navedenega mlad. časopisja. Brez dvoma je, da je to časopisje učiteljstvo uspešno uporabljalo, a učenci so si razširjali svoje obzorje.

Pionirska organizacija ni razvila v tem šolskem letu prave aktivnosti. Vodstva posameznih svetov so večinoma odpovedala, odpovedali so strokovni vodje. Čutilo se je pomanjkanje potrebnih prostorov. Pri nas so delovali krožki le tam, kjer je bil učitelj iniciator in voditelj. V splošnem lahko ugotovimo, da je sedanja oblika pionirske organizacije primerna za večje kraje in mesta, kjer so dani ugodnejši pogoji. Zato so lahko bili v Ljutomeru najbolj aktivni.

Ko govorimo o skrbi za mladino, je potrebno omeniti tudi delovanje šolskih in mlečnih kuhinj. V okraju je delovalo 6 šolskih kuhinj, predvsem na gimnazijah, ki so dale 54.855 obedov. Kuhinj Med. dečjega fonda smo imeli 12. Izkuhivali smo kavo, kakao in riž. Dodatek pa je bila margarina in sir. Podeljeno je bilo skupno 131.674 obrokov. Administrativni ukrep, da so MDF kuhinje prenehale delovati že konec maja, je imel za posledico veliko materialno škodo. Vsa margarina, ki je ostala na šolah, se je pokvarila.

Kot vsako leto tako so bila organizirana tudi letos počitniška letovanja. Okrajna kolonija v Ločah je v dveh izmenah sprejela 104 zdravstveno in socialno potrebnih otrok. Taborjenja v Podgorici se je udeležilo 35 pionirjev, taborjenja na Pohorju pri Mariborski koči 17 pionirjev, v centralne kolonije je bilo poslanih 28 otrok. Organizirano je bilo tudi dnevno letovanje v Cezarjevcih za približno 52 otrok predšolske starosti. Letovanja in taborjenja so vsestransko ugodno vplivala na mladino. Ob skrbnem nadzorstvu, okusni hrani so v prosti naravi, ob vodi in soncu uživali brezskrbne dneve. Letošnje leto se je med našo mladino pričelo utirati pot taborniške gibanje. Vsakdo, ki pozna to ali ono taborniško gibanje v bivši Jugoslaviji (skavti, gozdovniki) se mora navdušiti nad novim taborniškim gibanjem. To gibanje vsebuje premožne vzgojne činitelje. Za vsa letovanja je bilo uporabljeno skupno 508.439 din. Povprečno so znašali stroški na otroka 2190 din. Navedeni podatki nam samo potrjujejo skrb ljudske oblasti za naš mladi rod.

Važni činitelj izboljšanja našega dela med množicami so bili izobraževalni tečaji, praktični tečaji in strokovna predavanja. Izobraževalnih tečajev je bilo 12, praktičnih tečajev 14 in 49 strokovnih predavanj. Vsi tečaji so zajeli skupno 288 tečajnikov. Opravljeno je bilo skupno 541 ur za splošne predmete in 220 ur za praktične predmete. Razen nekaj izjem so te tečaje vodili in

predavali naši člani. Poleg navedenih tečajev in predavanj je delovalo še 10 prakt. tečajev, ki so jih organizirale in vodile žene.

Da bomo lažje vrednotili, v kakšnih materialnih okoliščinah se je razvijalo in se razvija vse naše delo, še podatki o šolskih zgradbah. 14 osnovnih šol in 6 nižjih gimnazij je nameščeno v 15 zgradbah. Od teh je 11 v dobrem stanju, 3 zgradbe so potrebne večjih popravil, dočim manjka na Kogu šolsko poslopje. V šolah in izven njih uporabljamo 67 učilnic. Za normalen pouk bi potrebovali skupno 109 učilnic. Torej manjka 42 učilnic. To se pravi, da razen na Stari cesti ne ustreza po svoji ureditvi notranjih prostorov nobena šola. Od 79 sedaj delujočih oddelkov osnovnih šol mora imeti 34 oddelkov popoldanski pouk. Zlasti je to težje tam, kjer imamo nižje gimnazije. Dejstvo je, da popoldanski pouk kvaliteto zaostaja za predpoldanskim. Otroci prihajajo k pouku trudni, saj morajo v predpoldanskih urah opravljati razna domača in poljska dela. Niso redki primeri, da prihajajo otroci brez obeda, ali samo s kosčkom kruha ali s sadjem. Na drugi strani pa ovira uspešno delo v popoldanskih urah v zimskem času zgodnji mrak. Kljub prizadevnosti učiteljstva ne moremo popoldanski pouk kvaliteto izenačiti s predpoldanskim. Torej potrebno bo v bodočnosti mnogo navora in materialnih kakor tudi finančnih sredstev, da bo popoldanski pouk dokončno odpravljen. Res je: prezidavamo, dozdnavamo, adaptiramo. Toda to je vse premalo za izhod iz skrajne nujnosti.

Možnosti tekočih proračunov izrabljamo. Zlasti je črpanje proračunov nižjih gimnazij redno, ker imamo opraviti s svetom za p. in k., kjer najdemo polno razumevanje. Medtem pa so večje ali manjše težave z našimi KLO. V našem okraju je še KLO, ki do danes še ni pravnal stanarine za učiteljstvo. Noben omenin ne zaleže. Na zadnjo urgenco so izjavili: sedaj ne moremo plačati, ker si moramo vsi dvigniti plače za dva meseca.

Svet za prosveto in kulturo je v polni meri skrbel, da so naši člani za svoje prekomerno delo prejeli izplačane premijske dodatke in honorarne ure na gimnazijah.

23. junija t. l. je predsednik izvršnega odbora OLO priredil sprejem 22 najboljših učencev gimnazij, šol za učence v gospodarstvu in glasbene šole in jim podelil knjižne nagrade. Ob tej priliki je bilo nagrajenih 22 prosvetnih delavcev v skupnem znesku 89.500 din, dočim so bile 5 našim članom izročene pismene pohvale za kvalitetno učno delo.

Mesečni prejemki naših članov so bili redno izplačani. V preteklem šolskem letu je bila izvedena revizija napredovanja za tiste člane, ki so pred 1941 nastopili službo. Tako je na višjo stopnjo napredovalo 41 prosv. delavcev, 2 sta napredovala redno, a 8 pripravnikov se je pomaknilo za eno stopnjo višje, ker so opravili strokovne izpite. Sedaj se pripravlja prevedba vseh v zvezi z novim finančnim sistemom. Pri napredovanjih in revedah so sodelovali tudi naši člani odnosno komisijski.

Z novim šolskim letom smo stopili v povsem novo, a izredno značilno epoko šolskega življenja. Vsakemu je prav dobro znana pomembnost delavskih svetov v našem novem demokratičnem razvoju. Tako bodo prihajali tudi v naših šolah učiteljski kolektivi vse bolj do veljave. Zavedamo se pomembnosti demokratizacije našega šolstva, zavedamo pa se tudi, da je ta demokratizacija odvisna od nas samih, od našega čuta soodgovornosti do vseh vprašanj, ki gibljejo šolsko življenje, od naše samoiniciativnosti, od notranje povezanosti in ljubezni do našega poklica. Odločno moramo prekiniti s prakso, kjer vidimo, da samo eden na šoli ve za vse, skrbi za vse in odgovarja za vse. Zvariti moramo takšne kolektive, katere bo prevečala visoka moralna zavest odgovornosti vsakega posameznika do kolektiva, kjer se bo samoiniciativnost razvila do možnih meja. V takem kolektivu bo veselje delati in gotovo je, da bodo naši uspehi vidnejši.

PEDAGOŠKI TISK

Opozarjamo člane na »Biblioteko sindikata prosvetnih radnikov«, Beograd, Kralja Milutina 66, račun št. 1031-903207.

1. D. Vlahov, Likovi make-donskih revolucionar. (Cena din 14; strani 61.)

2. V. G. Bjelinski, Izabrana pedagoška dela. (Cena din 50; strani 304.)

3. E. V. Gurjanov, Psihološke osnove vezbanja u nastavi pisanja. (Cena din 14; strani 95.)

4. Boris Zihel, Dijalektički i istorijski materijalizam. (Cena din 35; strani 283.)